

van ons werelddeel. Zelf noemen de Chinezen hun land gaarne Tschung Kuo, d.w.z. rijk van het midden, omdat het naar een oude voorstelling midden op de aarde ligt.

Als interessant bouwwerk mag nog altijd de groote Chinese muur worden genoemd, die geheel China omvat en een lengte heeft van 2450 kilometer; er is zoo veel materiaal aan verwerkt, dat daaruit een muur zou kunnen worden gebouwd om den Equator van 6 voet hoogte en 2 voet dikte.

De taal levert groote bezwaren op. Er zijn toch in China ongeveer 300 dialecten, die onderling verschillen als b.v. het Fransch en het Italiaansch; boven deze alle staat het dusgenaamde Mandarijnsch of Hoog-Chineesch, de taal der geleerden en ontwikkelden. Het Chineesch behoort tot de isoleerende talen, die zich niet tot woordvorming ontwikkelen, maar uit hoofdzakelijk eenlettergrepen wortels bestaan; door samenvoeging van deze wortels krijgt men het begeerde woord, geslacht enz. En dan bepaalt ook nog de hoogere of diepere toon bij de uitspraak de beteekenis van het woord. Zoo beteekent, al naar dat de klemtoon is, de wortel schif: lijk, tijd, toeschikken, werkzaamheid!

Bij het schrift zijn de moeilijkheden niet minder; er zijn ongeveer 55.000 „karakters“, zooiets als onze medeklinkers, en deze nemen nog gedurig in aantal toe. Welk een bezwaar dit voor de zendelingen heeft, behoeft geen betoog.

De geschiedenis der Chinezen verliest zich in een nevelachtig verleden. Vanaf 1100 v. Chr. heeft men echter zekerheid. De Mandschoe-dynastie regeerde van 1644—1912; de laatste machthebber was de keizerin-weduwe Tsi-Hsi; zij moet een geniale vrouw zijn geweest; maar zij heeft de ineenstorting van het rijk niet kunnen tegenhouden. De zesjarige Pu-Si volgde haar in 1908 op, maar werd in 1912 onttroond; de republiek werd uitgeroepen, en het land bijna onafgebroken het toneel van wreede burgeroorlogen.

Het is te verstaan, dat de Europeesche mogendheden steeds begeerte blikken naar dit zoo vruchtbare land hebben gericht, en getracht de Westersche beschaving er in te voeren. Bekend is de Engeland tot eeuwige schande strekkende Opiumoorlog 1839—42. De laatste stuipreukingen van het weerstreven der volken worden gezien in den Bokser-opstand 1900, toen er niet minder dan 176 zendelingen, zendelingsvrouwen en kinderen werden vermoord, behalve de duizenden Chinese Christenen. De invoering der Republiek (het werk van Japan en Amerika, om China te verzwakken), heeft het land voor het binnendringen van andere volken opengelegd. Of de Westersche cultuur het gelukkiger heeft gemaakt of nog zal maken? Wie gelooft het? Alleen het Evangelie kan het vertrapte volk omhoog heffen.

Het ligt voor de hand, dat in dit reusachtig uitgestrekte land vele en verschillende soorten van menschen wonen, van elkander onderscheiden als de Zweden van de Italianen, maar de gemeenschappelijke taal en cultuur, en de natuurlijke verwantschap hebben aan de Chinezen eigenschappen gegeven, die het kenmerk kunnen worden genoemd voor het groote volk als zoodanig. Zoo is b.v. de vlijt te roemen, en is opvallend, met hoe weinig zij toe kunnen. Hun aanleg is om steeds een lichtkant op te merken, zoodat zij zelden den moed verliezen. Aan misbruik van sterken drank maken zij zich niet schuldig. Te prijzen valt hun eerbied voor de ouders, en oudere menschen, en het trekken van den familieband. Natuurlijk staan hier ook groote schaduwzijden tegenover, zooals sterke zinnelijkheid, speelwoede, wreedheid en leugenschap. Maar welk volk is er, dat naast zijn deugden geen ondeugden heeft?

Reeds in de vroegste eeuwen hadden de Chinezen een rijk ontwikkelde cultuur; zij munten uit op het gebied van schilderkunst, beeldhouwkunst, bouwkunst, en het vervaardigen van kunstig handwerk. Meer dan 2 eeuwen v. Chr. kenden zij het kompas. Ongeveer 170 n. Chr. was de boekdrukkunst er bekend; de Pekingers Staatscourant dagteekent uit de 14e eeuw en is de oudste krant ter wereld. In de sterrekunde waren zij ook geen vreemdelingen; want reeds in 1279 werd er te Peking een sterrewacht opgericht, terwijl de eerste in Europa pas in 1576 in Denemarken volgde. Van de bekwaamheid in het vervaardigen van het beroemde Chineesche porcelein zwijgen wij, evenals van hun zijdeverweven. En zoo zouden wij door kunnen gaan.

Vragen wij, wat dan de oorzaak is, dat zulk een groot, verstandig, hoogstaand cultuurvolk, toch zoo machteloos is, dat andere natieën het kunnen uitbuiten, dan kunnen daarvoor verschillende redenen worden aangevoerd.

Een zeer groot gebrek is, dat de ontwikkeling steeds het eigendom bleef van enkele hooggeplaatsten, maar nooit door schoolonderwijs aan het volk als zoodanig ten deel viel. In 1900 waren er in Noord-China op de 100 mannen maar drie, die konden lezen en schrijven; de vrouwen zijn schier zoo goed als allen van welke ontwikkeling ook uitgesloten.

Daarbij, de ontwikkeling, die enkele bevoorrechte kringen bezaten, droeg en draagt in geen enkel opzicht hetzelfde karakter als de algemeene ontwikkeling, die onder de Europeesche volken wordt aangetroffen, en op welken grondslag de verschillende

vakken en ambachten bloeien; men leert slechts de religieus-ethische geschriften der klassieke geleerden, waarin niet het minste voorkomt, dat bekwaamen kan voor de praktijk van het leven.

Indien China nu maar, toen het met Europa in aanraking kwam, zich dit had weten te benutten, doch het heeft integendeel zich uit alle macht tegen de Westersche cultuur verzet; nu ziet men wel in, vooral sinds de revolutie, dat men dwaas gehandeld heeft, maar nu is het veelzins te laat, en de voet van den vreemdeling staat op den Chineesch nek.

Het verkeerde conservatisme heeft het volk tegengehouden op den weg der ontwikkeling; daardoor bleef het hangen in de oude ideeën, die sinds Confucius het volk beheerschen. Een van de grondtrekken dezer ideeën is, dat alle idealen in het grijze verleden liggen; niet het scheppen van nieuwe dingen brengt geluk aan, maar het in overeenstemming brengen van het heden met den verleden oertijd.

Eigenaardig zijn de godsdiensten van China, die kunnen onderscheiden worden in een staatsreligie en een volksreligie d.w.z. de ambtenaren met den keizer aan het hoofd, hebben een anderen godsdienst dan het gewone volk. Zij aanbidden den hemel, die alle macht bezit. De keizer is de zoon des hemels, en is de bemiddelaar tusschen den hemel en de menschen. Een groote moeilijkheid is het, dat er in de republiek geen keizer meer is! Daarmee is deze gansche godsdienst, of liever zedelijke orde, in haar kern getroffen. De vijf fundamentele betrekkingen (vader en zoon, man en vrouw, oudere en jongere broeder, vorst en ambtenaar, vriend en vriendin) gelden als heilige instellingen des hemels, waaraan ieder zich heeft te houden.

Naast dezen officiëlen godsdienst staat nu de volksreligie, waarvan het middelpunt is de vereering der voorouders en de daarmee gepaard gaande cultus der graven. Het lot der dooden ligt in het duister. Zij mogen slechts onder groote plechtigheden in een zware, mooie kist worden begraven, wat veel geld kost, en oorzaak is, dat de familie meermalen den doode in zijn kist moet laten staan boven aarde, totdat voldoende geld voor de begrafenis verzameld is. In de talloze tempels worden naast de vele goden uit den officiëlen staatsgodsdienst ook nog vele andere goden aanbeden: natuurkrachten, helden, boomen, tijgers, slangen enz. De geheele wereld is vol van goede en kwade geesten.

Vroeger noemde men dezen volksgodsdienst Taoïsme, maar het is gebleken, dat het Taoïsme er slechts een bepaalde zijde van is; immers men zocht door tooverdranken en geheime middelen de krachten der onzichtbare wereld (Tao) aan zich dienstbaar te maken tot verlenging van het aardse leven en om het eeuwige leven te verwerven; ook zocht men ditzelfde te bereiken door afzondering in de eenzaamheid, waar men in stille overdenking zich wilde verliezen in de godheid.

Behoeft het nog nader betoog, dat dit arme, ellendige volk het Evangelie noodig heeft als eenig middel ter redding? Laten wij ten overvloede nog op twee diep-treurige maatschappelijke toestanden wijzen.

Eerst de positie van de vrouw, die als een minderwaardig schepsel wordt beschouwd, dat het booze bevordert. De vrouw is dan ook in het huwelijk volkomen rechteloos; om nietige redenen kan de man van haar scheiden, terwijl het hem ten allen tijde geoorloofd is bijwonen erop na te houden. Meermalen worden de pas geboren meisjes vermoord.

Daarbij ontbreekt ten eenenmale het besef der dienende liefde; alleen tegenover eigen familie acht men nog een roeping te hebben, maar de buitenwereld laat men in de ellende liggen. Al die werken van barmhartigheid, die een christenland sieren, ontbreken in China. Men ziet het ongeschikt aan, als hij een hongersnood de menschen bij miljoenen sterft; het komt ook nu nog voor, dat men een groep melaatschen in een kail werpt, met petroleum overgiet, en daarna in brand steekt.

Roepen zulke toestanden niet om hen, die, met de liefde van Christus vervuld, de boodschap brengen van de barmhartigheden Gods, in Christus gepoetst aan een verloren, schuldig menschengeslacht?

J. D. W.

UIT DE BUITENLANDSCHE KERKEN.

Het doet ons eigenaardig aan bij Hongaarsche kinderen, die in onze gezinnen korter of langer tijd zijn opgenomen, zulk een vrees voor joden te speuren. En dat te meer, omdat dit niet aan sommige dier kinderen eigen is, maar veeleer aan bijna allen, kleinen en grooten. Hieruit merkt men terstond, dat zij komen uit een land waar het joden-vraagstuk van actueel belang is. Die joden-vrees is geweldig sterk geworden sinds het woeden van het bolsjewisme in Boedapest en in heel Hongarije, waarin, als in iedere communistische actie, de jood de hooge hand had en het groote woord voerde. Voor de oostelijke en centrale volken van Europa is het joden-vraagstuk een der moeilijkste, en — dat blijkt zoo duidelijk uit den afkeer reeds bij de kinderen — ook een der meest actuele vraagstukken, die besproken worden in het midden der

gezinnen. Ter beveiliging van den staat, ter bescherming van de niet-joden, worden in die landen allerlei wettelijke bepalingen gemaakt, die ons geheel vreemd zijn. Ik noem daaronder de bepaling van het „numerus clausus“, waarbij bepaald wordt, dat er niet meer dan een beperkt en bepaald aantal joden mag studeeren aan de Universiteit. De studenten te Praag hebben nog onlangs geëischt, dat een soortgelijke beperking als te Boedapest ook zou gelden voor de joden in Tschecho-Slowakije. Het is dan ook een groote ergernis voor zeer vele gereformeerden in Hongarije, dat de gereformeerde bisschop van Debreczin Balthasar, de groote joden-vriend is in dat land.

Ook in Duitschland wint het anti-semitisme bij den dag, en dat zeer zeker door den verderflijken invloed, die de joden over het algemeen uitoefenen op het staatkundig en maatschappelijk, op het godsdienstig en zedelijk leven.

Merkwaardig is in verband hiermede de verschijning van een Amerikaansch boek, geschreven door Henry Ford, dat in het Duitsch vertaald is onder den titel: der internationale Jude, ein weltproblem. Naar aanleiding van dit boek beken Dr Loesche, dat hij vroeger een antisemit was, maar het thans den plicht acht van alle Christenen om zich saam te verbinden ter verdediging tegenover de „voor korten tijd openbaar geworden duivelsche vernietigingsplannen van een geschrift, afkomstig van een der leidlieden onder de joden“. Henry Ford bewijst uit Russische documenten van den „Wijze van Zion“ uit het jaar 1905, dat de wereldoorlog en het bolsjewisme reeds lang op het programma der joden stonden en door hen ten eerste zijn bevordert. De schrijver bewijst, dat de nationaaljood een tegenstander is van iederen niet-jood en de overtuiging heeft, dat de wereld aan hem behoort en dat hij tot het bereiken van zijn doel voor geen gruwelen terugblijft. Nu blijft het af te keuren om de groote massa onder de joden, die van zulke plannen niet weet, noch daarop zint, bloot te stellen aan eenige kwade bejegening; echter acht Dr Loesche het een beslist noodzakelijken plicht voor alle niet-joden om de wereld op de hoogte te brengen van dergelijke plannen en daden der joden en den invloed der joden in de regeeringen, op de wereldconferenties, in de volksvertegenwoordigingen, in de pers en in den handel, en vooral op het terrein der publieke vernakelijkheden, te weerstaan en te bestrijden, zonder hun wraak te duchten.

In dit oordeel behuistert wij een ernstige vermaning tot waakzaamheid van een geleerde, die het joden-vraagstuk in den ernst van zijn karakter veel meer van nabij kent dan wij.

Ik acht dat dit vraagstuk te weinig onze aandacht heeft.

Konchenius zeide eens tegenover een brutaal optreden van Mr Levy, dat hij geen heil zag in een anti-semitisch streven, maar evenmin in een overheersching van den semietischen geest.

Van beteekenis is in dit verband een artikel in de Hope onder de rubriek: wekelijksch budget, met den onder-titel: een duistere schilderij. Die duistere schilderij raakt den godsdienstigen toestand der joden in Amerika en wordt niet opgehangen door een Christen, noch veel minder door een anti-semiet, maar wordt tentoongesteld voor het groote Amerikaanse publiek door twee Rabbi's van naam, in twee groote joodsche periodieken. En Dr J. F. Conning, superintendent van de Presbyteriaansche zending onder de joden schrijft: „het onvermijdelijk gevolg van de verlaten van godsdienst, vooral van een hoog ethischen godsdienst als het jodendom, is zedelijke oplossing. Allen die bekend zijn met de toestanden in onze groote steden, weten van de toeneming van diefstal, brandstichting, prostitutie en moord onder het joodsche volk“. Zoo oordeelt een man, die het weten kan door den aard van zijn werkkring.

Als jongen hoorde ik eens een paar lezingen van Ds Ulfers van Rotterdam over het modern-jodendom. Hij sprak over de ontzaglijke gevaren daarvan! Sinds die jaren zijn die gevaren vergroot en vermeerderd en bleef Ulfers' lezing mij bij. De tegenweer worde door de Christenheid gezocht in het eenig deugdzaam middel: vernieuwing des levens van de onderste tot de bovenste lagen des volks. Indien zulk een wedergeboorte uitblijft, dan, zoo besluit Dr Loesche, verdient zij den ondergang en de overheersching van joodsche daemones. De tegenweer worde door de Christenheid hierin gezocht, dat zij het jodendom brenge wat de uitnemende gaven en krachten van dit volk tot de komst van het koninkrijk Gods zoozeer kan bevorderlijk maken: het Evangelie van Christus. Het loon voor dezen vrouwen arbeid zij voor ons volk de bewaring voor eenen zoodanigen invloed der joden in ons midden, dat onze kinderen ze straks zouden gaan vreezen en schuwen, gelijk de kinderen in Hongarije dat gewoon zijn te doen.

G. KEIZER.

PERS-SCHOUW.

Een stoute Roomsche.

Zéér gezonde en verlichte opmerkingen, die ook gereformeerde kerkisten ter harte mogen nemen, reviewt „De Telegraaf“ uit een katholiek blad.

In
schrijft
in we
wozen
wereld
gedeel
„Ch
onzich
dubbel
element
De
aller g
geblev
opperh
natuur
zeken
neem
„De
hovens
Godver
als on
Ver
instell
mants
behuip
Inde
als een
bare l
laten
bare l
maken
minder
k en
erg, se
gevolg
onzich
Zij
i p. v.
gers h
apolo
partij
tholiek
En tro
gewroc
doen z
gen: h
En e
De c
„Zij
Kerk o
hun on
Kerk.
Dit e
En a
het air
De l
En i
partij
leilbaa
heid w
elkaar
derheid
steunde
misleid
om te
aller l
oog ve
miken
laciol
der ij

Een Ha
uit een H
Het idee
lijk hier
hetgeen D
heetje der
Wat doe

Met
groote
Herv.
van de
apolo
organ
Nadi
kotust
Spr.
Absolu
van ee
woord
niet y

Het
in ziel
bedoel
Christe
dat Pr
baring
het oo
dom,
echte
tijd is
daar e
bevatte
valt d
het ve
de lee
bijbelc
tendon
Daar
kwaad
kan m
dom a
oordee
dat he

De R.-K. Staatspartij en de Kerk.

In het weekblad de „Katholieke Staatskunde“ schrijft Expectans over „De Kerk en de Partij“, in welk artikel de auteur tracht aan te geven het wesen van de kerk: die is: „de over de gansche wereld verspreide, de aan alle Godminnenden meegedeelde Christus“.

„Christus heeft een zichtbare, maar ook een onzichtbare Kerk gesticht. — Beter: één Kerk, met dubbel element, een zichtbaar en een onzichtbaar element.“

De zichtbare Kerk is de hiërarchische organisatie aller gedoopten en in leer en tucht, nederig, trouw, geboven, geloovigen; met den Paus als zichtbaar opperhoofd. De zichtbare Kerk bestaat derhalve in natuurlijke orde. Bezielt door bovennatuurlijk leven, zeker, maar „zichtbaar“ slechts, dank de waarneembare, natuurlijke uitwendigheid.“

„De onzichtbare Kerk (de ziel der Kerk) is de bovennatuurlijke orde omvattend alle waarachtig Godvreezenden en Christumminnenden met Christus als onzichtbaar opperhoofd.“

Verder zegt de schrijver het volgende:

„Velen vatten de Kerk op als een goddelijke instelling die hunne verdediging behoeft, of als een maatschappelijk stelsel, dat zij moeten invoeren met behulp van het Evangelie.“

Indertijd, velen der onzen vatten de Kerk op als een partij. En deze partijmannen hebben de zichtbare Kerk verheven, ten koste der onzichtbare. Laten we aannemen, met de bedoeling, om de zichtbare Kerk sterker en haar werk meer zegenrijk te maken. Maar met het gevolg, dat zij daardoor juist minder sympathiek gemaakt werd, minder aannemelijk en zelfs gehaat werd gemaakt. Wat al heel erg, schoon nog niet het allerergste is. Het allerergste gevolg van hun tactiek is, dat zij de superioriteit der onzichtbare Kerk miskennen en doen miskennen.

Zij hebben van de Kerk een partij gemaakt en i. p. v. christenen, zonder meer, zijn zij partijaanhangers hunner Kerk geworden. Hun apologie is partijapologie. De bekeerlingen die zij bewerken, zijn hun partij-bekeerlingen. Hun werken, die zij stichten (Katholieke Universiteit inclusief) zijn partijstichtingen. En trotsch zijn zij op hun organisaties en hunne gewrochten: hun partijversterking. En reklame-maken doen zij met hun veroveringen en hunne bekeerlingen: hun partijexpansie.

En de oogst, dien zij binnenhalen?

De oogst is haat.“

Zij hebben in verwarring des geestes, van de Kerk een partij gemaakt. En hun partij: hun werken, hun organisaties, hebben zij vereenzelvigd met de Kerk.

Dit ook op politiek gebied.

En zoo heeft hun „Katholieke Staatspartij“ zich het air gegeven van de Kerk zelf te zijn.

De Kerk is één, heilig, algemeen en onfeilbaar. En in haar blinden waan heeft de Kath. Staatspartij zich éénheid, heiligheid, algemeenheid en onfeilbaarheid aangematigd. Doch geen echte. De eenheid was schijn, geen wezen: zie nu brokkelt zij uit elkaar. De onfeilbaarheid was opgedrongen meerderheidsbeslissing, wier wil al te vaak slechts steunde op onwetendheid en gevormd werd door misleiding. De algemeenheid was in het stroven om te voldoen aan de platvloersche verlangens aller leden, het hooge verlangen van God uit het oog verliezend; — en zie, nu voelen allen zich miskend en zijn ontevreden. De heiligheid was, laniel geen andere dan die van 't heilighuisje der ijdele zelfgenoegzaamheid.“

Waxige woorden.

Een Haagsch lezer zendt mij het volgend knipsel uit een Haagsch blad.

Het idee van een apologetische vergadering, gelijk hier beschreven wordt, is schitterend, maar hetgeen Dr de Groot sprak wekt op één punt een beetje den schijn van marchandeeren.

Wat doen wij, gereformeerden, op dit gebied?

Is er zaligheid buiten het Christendom?

Met dit onderwerp trad gisteravond in de volle grote Dierentuinzaal op Dr Joh. de Groot, Ned. Herv. predikant alhier. De vergadering ging uit van de Confessioneele vereeniging, die de laatste apologetische voordracht in dezen winter hiernede organiseerde.

Nadat Dr M. M. den Hertog met gebed de bijeenkomst had geopend was het woord aan Dr de Groot.

Spr. wil eerst een definitie van absoluut geven. Absoluut is een volkomen, onovertreffbare afsluiting van een zeker gebied, in casu het Christendom. Het woord bedoelt dit, dat de zaak waarover het gaat niet voor verbetering vatbaar is.

Het Christendom is de laatste, hoogste, alles in zich sluitende onovertreffbare religie. Daarmede bedoelt spr. niet een bepaalde verschijning van het Christendom. Voor hem is het Protestantisme en in dat Protestantisme het Calvinisme de hoogste openbaring der religie. Maar dat heeft hij hier niet op het oog. Spr. bedoelt het echte, levende Christendom, waarvan de eenheid ligt in Christus. Dat echte Christendom is absoluut. Bij velen in onzen tijd is er twijfelzucht en ongelooft. Spr. noemt daar eenige redenen voor op, bijv. vele godsdiensten bevatten momenten van waarheid en daarmede valt dan de absoluteheid van het Christendom; het veranderlijke op deze wereld kan bedwelmen; de leer dat er niets dan stof is, bekoort; de bijbelcritiek enz. kan ons afhouden van het Christendom.

Daarbij komt nog, dat de oorlog ontzettend veel kwaad heeft gedaan aan het Christendom. Toch kan men zoo ongeveer bewijzen, dat het Christendom absoluut is. Iemand, die objectief zou kunnen oordeelen — een Mars-bewoner bijv. — zou zeggen dat het Christendom de hoogste en beste godsdienst

is. Al het goede, ware, schoone in andere godsdiensten treft men ook in het Christendom aan, ja beter, dieper, hooger. Welke religie verzoent den mensch met God, verlost hem van de zonde en wijst hem een plaats aan in kerk, staat en maatschappij? Waar wordt God heerlijk beleden?

Ten diepste is het een kwestie van geloof. Wie in den Zoon geloof heeft het eeuwige leven. De absoluteheid van het Christendom is een groot-sche gedachte. Maar ook een gevaarlijke, als we de andere godsdiensten te laag schatten. Er is wel een diepe kloof tusschen het Christendom en de andere godsdiensten.

De vraag komt naar voren of er geen behoud is buiten het Christendom? Gaan alle heidenen verloren? De Schrift spreekt van andere schapen, die van dezen stal niet zijn. D.w.z. er waren ten tijde van Israël ook verstrooide kinderen Gods, die buiten Israël stonden. Zij waren herboren door den Christusgeest. Dit kan zonder dat men het zichzelf bewust is. Spr. antwoordt dus op deze vraag: de heidenen kunnen zeer zeker zalig worden.

Ten slotte merkt spr. op, dat alleen het ware Christendom het echte is. Aan den schijn hebben we niets. Maar jagen we het achterna, zoo zegt spr. wees gegroet Christus, mijn eenige hoop?

Een drietal aanwezigen nam deel aan de gedachtenwisseling, waarin vragen naar voren kwamen als: wat is echt geloof, wat spr. populair beantwoordde met: onbegrensd vertrouwen in God; wat zijn bastaardvormen van het Christendom; wat staat hooger: gelooven of begripen. Ook sprak een zg. Dageraad-man, die de absoluteheid van het Christendom trachtte te bestriden en die door spreker eens flink onderhanden werd genomen.

De v. d. Bosch sloot deze goed geslaagde samenkomst met dankzegging.

B. W.

STEMMEN UIT ONZE KERKEN.

Hooggeachte Redactie,

In no. 20 van „De Reformatie“ gaf Prof. Hepp eenige citaten uit „De Saambinder“, waardoor mij de volgende zinsmede onder de ogen kwam:

„Een of ander jongelings-vereeniging-jongeling heeft eens in een krant der jongelingen verklaard, niet gaarne bij mij ter catechisatie te zullen gaan: 'moest er wel een janboel zijn.'“

Deze zin werpt een ongunstig licht op den persoon in kwestie en schijnt bovendien de jongel.-ver. in 't algemeen te willen treffen. Het komt mij daarom wenschelijk voor deze onjuiste voorstelling weg te nemen door u op de hoogte van de feiten te brengen.

In „De Saambinder“ d.d. 28 Jan. en 11 Febr. '21 schreef Dr Kersten een artikel over „Jongelings-Vereenigingen“, waarin hij o.m. het volgende schreef:

„Als de catechisatie met trouw worden bezocht, als de noodige aandacht bij de leerlingen ontbreekt, als de enkele vragen slecht worden geleerd en nog slechter worden opgezegd; als... maar dit is reeds genoeg... dan zijn we geneigd moedeloos te worden. In onze jeugd was 't zoo heel anders, toen was er eerbied voor een domine, en voor de ouderlingen, maar nu, 't is soms of de duivel in die jongens gevaren is. We worden boos, vooral op die jongens.“

Catechiseeren wordt een ramp, gelukkig als dat uur dan voorbij is, en we zetten niet gaarne nog een stap op den weg, om met de opgeschoten jongens verder over allerlei te handelen, dat tot hun ontwikkeling dienens kan, hun leergierigheid veroordeelen we soms, die wijsneuzen! En toch 't moest ons wel beschamen, dat wij niet meer weten, en ons prikkelen tot meerder onderzoek. Gaarne wil ik dat alles toestemmen.“

Van de hand van schrijver dezes werd daarop in „De Vaandrager“ d.d. 16 en 30 Maart '21 een ingezonden stuk geplaatst, dat tegen de door Dr K. geleverde beschouwingen inging. Hierin schreef ik o.m. het volgende:

„en als ik dan lees, wat Dr K. over de catechisatie schrijft, vrees ik, dat de leiding van het ambt (n.l. op de J.V.) niet zoo heel gunstig zou werken. We zouden in verband hiernede de vraag kunnen stellen, of het niet de catechisatie van Dr K. wel in orde is, de beschrijving, ons daarvan gegeven, lokt niet uit, om bij Zijn Eerw. les in de geloofsleer te komen halen.“

Dit is geheel iets anders, dan wat Dr K. er van maakt. Van janboel heb ik in 't geheel niet gesproken. 'k Geloof, dat ik hiernede de onjuistheden heb weggenomen en den lezer de gelegenheid gegeven zich objectief een oordeel te vormen.

Met dank voor de plaatsing.

„Een of ander Jongelings-Vereeniging-jongeling.“

Leiden, 19 Febr. '23.

BOEKBESPREKING.

„Hoofddoel en Gedachtengang van Lucas' Evangelieverhaal.“ Rede, gehouden bij de overdracht van het Rectoraat der Theologische School van de Gereformeerde Kerken in Nederland, den 6en December 1922, door Dr S. Greijdanus.

Kampen, J. H. Kok.

M.i. deed prof. Greijdanus met dit onderwerp voor zijn rectorale oratie te kiezen een gelukkigen greep. Het is een detail-studie en toch weer niet zoo gedetailleerd, dat de groote lijnen niet uitkomen.

Integendeel. Meer dan een Nieuw-Testamenteisch vraagstuk komt hier naar voren. Inzonderheid het synoptisch probleem.

Dat prof. Greijdanus dit alles streng wetenschappelijk aanvat, behoeft niet eens vermeld.

Zoo'n rede geeft oriëntering.

Natuurlijk heeft ook prof. Greijdanus zijn particulier standpunt. Hij sluit zich nog al angstvallig aan bij de traditie, de overlevering buiten de Schrift. Maar dat daargelaten.

Niet alleen de aftredende rector, maar ook de school legt met deze rede eer in.

Voorts ontvangen:

A. Schilder, „Over Beheer en Administratie van Kerkelijke Financien.“ Firma Jan Haan, Groningen.

„Verslag van de tweede officieele vergadering der classis Batavia van de Gereformeerde Kerken in Ned.-Indië“, gehouden op 21 en 22 Juni 1923 te Bandoeng.

S. Keller, „Op den drempel van het Geloof“. Een boekje voor zoekende zielen. Uit het Duitsch vertaald. J. H. Kok, Kampen.

G. I. v. d. Ploeg, „In Nieuwe Banen“. Een Tijdwoord. Lezing gehouden op de Jaarvergadering van den Chr. Nat. Werkmansbond. J. H. Kok, Kampen.

„De Afscheiding in de Nederlandsch Hervormde Kerk der 19de eeuw.“ Historisch geschetst door J. C. Rullmann. Derde druk. Amsterdam, W. Kirchner.

Zelden werd er op onzen vaderlandschen bodem een historisch werkje zoo populair en tegelijk zoo betrouwbaar geschreven. Dit is nu reeds de derde druk. De band streelt het oog.

„Eere zij God.“ Engelenzang naar woorden der H. Schrift Luk. 2:14, voor gemengd koor met soli, door J. D. Heersink.

Eigen uitgave.

„Den Koning der Eeuwen“ (1 Tim. 1:17), lied voor gemengd koor, met begeleiding van orgel of piano, door A. ten Hoer.

Oss, J. C. Willemsen.

Mits men zijn eischen niet al te hoog stelle, zijn beide voor onze zangkoren een gewenschte aanvulling voor het dikwijls niet te rijke repertoire.

„Uit der Hongaren Land.“ door J. J. Westerbeek van Eerten.

Amsterdam, W. Kirchner.

Gezellig, goedmoedelijk, sympathiek geschreven.

„Waarom gij niet gelooft en wat wij u te antwoorden hebben.“ Vijftig bedenkingen tegen godsdienst, bijbel, kerk en geloof.

Weerlegt door J. A. Tazelaar, Pred. te Rotterdam.

Kampen, J. H. Kok.

Dit is het genre voor Evangelisatie-lectuur.

Wij moeten meer van zulke boekjes hebben.

Een nadere uitwerking van deze vragen en antwoorden, doch steeds beknopt, zou bijzonder nuttig zijn.

„Een uitverkoren Val.“ Twaalf tafereelen uit het leven van Paulus. Met illustraties naar platen van Harold Copping, door Dr J. J. Knap Czn.

Nijkerk, G. F. Callenbach.

Een koninklijke uitgave met schitterende illustraties en meesterlijke woord-schetsen.

„Het Oude Testament in onze prediking.“ door Dr J. Ridderbos, Hoogleraar aan de Theol. School te Kampen.

Kampen, J. H. Kok.

Een omwerking van het voortreffelijke referaat, door prof. Ridderbos op de predikantenvergadering in 1922 gehouden.

Voor de prediking over het Oude Testament leerrijk en verfrisschend.

Alleen heb ik tegen den term theo-christo-centrisch wel eenig bezwaar.

Doch dit is een kleinigheid, die slechts terloops wordt gememoreerd.

Prof. Ridderbos heeft onze predikanten aan zich verplicht.

HEPP.

KERKNIEUWS.

GEREFORMEERDE KERKEN.

Beroepen te:

Boskoop, J. G. Fernhout te St. Pancras, Brouwershaven, J. Westerhuis te Oud-Loosdrecht, Oostersand-Hijdaard, H. v. d. Zanden te Wapenveld, Oude- en Nijemirdum, J. Vischer te Hijaard, Spijk (Gr.), W. van Gelder te Langeslag, Zuid-Beijerland, Dr H. W. v. d. Vaart Smit te 's Graveland.

Aangenomen naar:

Larus N.H., J. H. Sillevius Smitt, cand. te Amsterdam.

Bedankt voor:

Beiswijk, G. Laarman te Scharendijke, Dordrecht, P. Diddens te Brielle, Leimuiden, Scharnegoutum, Marken, Purmerend, Molenaarsgraaf—Brandwijk, Hellevoetsluis—Nieuw Helvoet, Oosterend (op Texel) en Oudekerk a. d. IJssel, J. H. Sillevius Smitt, cand. te Amsterdam.

Nederhorst den Berg, J. van Henten te Oudekerk, Nieuw-Dordrecht, J. A. Verhoog te Willemstad, Oostersand-Hijdaard, H. van der Zanden te Wapenveld, Oudekerk (W.), S. de Vries te Ambt-Vollenhove.

Afscheid van:

Groningen, L. P. Kruger (naar Soemba), Tekst Markus 7:24-30.

Overleden. Te Utrecht is in den onderdom van 63 jaar overleden Dr J. Breukelaar, on-pred. van Utrecht.

Kerkeraadsadres. Het adres van den Kerkeraad der Geref. Kerk te Tiel is: L. Barendregt, Scriba, Singel T. 118.

CHR. GEREFORMEERDE KERK.

Tweemaal te:

Schiedam, A. M. Berkhoff te Utrecht en J. W. Geels te Apeldoorn.

Beroepen te:

Noordeloos, R. Velsma te Kampen, Siedrecht, K. Groen te Zwijndrecht.